

วิธีการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ทำการวิจัยจะแบ่งวิธีการวิจัยออกเป็น ๓ ชั้น ดังนี้

๑. ชั้นเลือกประชากรที่ใช้ในการวิจัย
๒. ชั้นสร้างแบบสอบถาม
๓. ชั้นวิเคราะห์คำตอบจากแบบสอบถาม

การเลือกประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้แบ่งได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดลองสร้าง เครื่องมือสำหรับการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย โรงเรียนวัดอมรินเวศ โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม การที่เลือกนักเรียนโรงเรียนดังกล่าวมานี้ เพราะโรงเรียนที่กล่าวมานี้เปิดสอนถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเทียบเท่ากับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรชั้นต้น ตามวิทยาลัยครูต่าง ๆ ที่สังกัดกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ กลุ่มตัวอย่างของบรรณารักษ์ที่ใช้ทดลองได้เลือกโรงเรียนที่มีชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย โรงเรียนวัดเทพศิรินทร์ โรงเรียนวัดอมรินเวศ โรงเรียนวัดราชาธิวาส โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม โรงเรียนสตรีวัดปลับปลา และนิสิตที่กำลังศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ในระดับปริญญาโท

กลุ่มประชากรที่ใช้ศึกษาวิจัย คือบรรณารักษ์ที่เป็นหัวหน้า (Head Librarian) ของห้องสมุดวิทยาลัยครู สังกัดกรมการฝึกหัดครู ๒๔ แห่ง วิทยาลัยวิชาการศึกษา สังกัดกรมการฝึกหัดครู ๗ แห่ง ห้องสมุดกลางของมหาวิทยาลัย สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ๔ แห่ง และนักเรียนนิสิตนักศึกษาช่วยงานห้องสมุดในภาคเรียนที่ ๓ ของ

วิทยาลัยครู วิทยาลัยวิชาการศึกษา และภาคเรียนที่ ๒ ของมหาวิทยาลัย ประจำปี
การศึกษา ๒๕๑๓

การสร้างแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ศึกษา เรื่องนักเรียนนิสิตนักศึกษาช่วยงานห้องสมุด จากหนังสือและวารสารทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการมีนักเรียนนิสิตนักศึกษาช่วยงานห้องสมุด เช่น การคัดเลือก ค่าตอบแทนและหน้าที่ต่าง ๆ ซึ่งจะนำมาใช้เป็นแนวประกอบในการสร้างแบบสอบถาม นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ศึกษาหลักและวิธีการสร้างแบบสอบถามของ จอห์น เบสท์^๑ และ ไทรัส ฮิลเวย์^๒ เพื่อให้เข้าใจถึงวิธีการสร้างแบบสอบถามเสียก่อน ต่อจากนั้นจึงสร้างแบบสอบถามขึ้น และนำแบบสอบถามไปลองสอบถามกับบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน ๗ โรงเรียน ได้แก่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย โรงเรียนวัดเทพศิรินทร์ โรงเรียนวัดบวรนิเวศ โรงเรียนวัดราชาธิวาส โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม โรงเรียนสตรีวัดปลับพลา และโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย ได้นำแบบสอบถามไปลองสอบถามกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ๔ แห่ง เป็นจำนวน ๑๕ คน ได้แก่นักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ๓ คน โรงเรียนวัดบวรนิเวศ ๔ คน โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม ๓ คน และโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย ๕ คน นอกจากนี้ยังให้นิสิตที่กำลังศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ชั้นปริญญาโท ๑ คน ช่วยอ่านค้ำย เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนแล้ว ได้นำมาศึกษาข้อบกพร่องหรือข้อความที่ไม่ชัดเจน เพื่อแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น ต่อจากนั้นจึงได้นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแล้วนำมาปรับปรุงเป็นแบบสอบถามขั้นสุดท้ายที่ใช้เป็นเครื่องมือสำหรับรวบรวมข้อมูลเพื่อวิจัยต่อไป

^๑John W. Best, Research in education, (Englewood Cliffs: Prentice-Hall, 1959), pp. 164-65.

^๒Tyrus. Hillway, Introduction to research, (Boston: Houghton Mifflin Co., 1956), p. 190.

แบบสอบถามทั้งของบรรณารักษ์และนักเรียนนิสิตนักศึกษาช่วยงานห้องสมุด
แบ่งเป็น ๔ แบบ แบบแรกเป็น Check list คือให้โอกาสผู้ตอบเลือกทำ
เครื่องหมายในคำตอบที่เห็นว่าถูกต้องตรงตามความเป็นจริง หรือความคิดเห็นของ
ผู้ตอบ แบบที่สองเป็นแบบให้เติมคำหรือเติมความที่ผู้ตอบต้องการ แบบที่สามเป็น
แบบให้ตอบตามความสำคัญ (Rating scale) และแบบที่สี่เป็นแบบคำถามปลาย
เปิด คือ เปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นด้วยการใช้คำพูดของตนเอง

แบบสอบถามบรรณารักษ์มี ๓ ตอน

ตอนแรก เป็นรายละเอียดส่วนตัว เกี่ยวกับบรรณารักษ์และห้องสมุด
สภาพปัจจุบันของห้องสมุด สภาพของการมีนักเรียนนิสิตนักศึกษาช่วยงานห้องสมุด

ตอนที่สอง เป็นจุดมุ่งหมายของการมีนักเรียนนิสิตนักศึกษาช่วยงานห้องสมุด
หน้าที่ และข้อปัญหาต่าง ๆ

ตอนที่สาม เป็นข้อคิดเห็นของบรรณารักษ์เกี่ยวกับการมีนักเรียนนิสิตนักศึกษา
ช่วยงานห้องสมุด (ดูรายละเอียดในภาคผนวก)

แบบสอบถามของนักเรียนนิสิตนักศึกษาช่วยงานห้องสมุด มี ๓ ตอน

ตอนแรก เป็นเรื่องทั่วไป เกี่ยวกับตัวนักเรียนนิสิตนักศึกษาช่วยงานห้องสมุด

ตอนที่สอง เป็นข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานในห้องสมุดและข้อปัญหาต่าง ๆ

ตอนที่สาม เป็นข้อคิดเห็นทั่วไป (ดูรายละเอียดในภาคผนวก)

แบบสอบถามทั้งสองชุด มีวิธีการตอบ ๓ แบบ คือ วิธีการข้อความลงใน
ช่องว่าง วิธีการเครื่องหมาย ✓ ลงหน้าข้อความและหน้าข้อที่เห็นความสำคัญ
มากน้อย และเขียนแสดงความคิดเห็น

การแจกจ่ายแบบสอบถามและการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ส่งจดหมาย
ไปถึงบรรณารักษ์ตามห้องสมุดวิทยาลัยครู ๒๕ แห่ง วิทยาลัยวิชาการศึกษา ๗ แห่ง
มหาวิทยาลัย ๒ แห่ง วิทยาลัยทัพบก และสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เพื่อขอ
ทราบว่า มีนักเรียนนิสิตนักศึกษาช่วยงานห้องสมุดหรือไม่และมีเป็นจำนวนเท่าใด โดยให้

บรรณาธิการตอบกลับมาในแง่ไปรษณีย์บัตรที่จำหน่ายถึงตัวผู้วิจัยเอง ซึ่งได้รับคำตอบจากบรรณาธิการทุกแห่ง มีวิทยาลัยครูอุตร วิทยาลัยทับแก้ว สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตอบมาว่าไม่มีนัก เรียนนิสิตนักศึกษาช่วยงานห้องสมุด ส่วนมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่อยู่ใ้พระนครผู้วิจัยได้ไปติดต่อด้วยตนเอง เพื่อจะได้ทราบว่า มีนัก เรียนนิสิตนักศึกษาช่วยงานห้องสมุดหรือไม่ และมีจำนวนเท่าใด แต่ละแห่งที่ไปติดต่อนั้นไม่มีนัก เรียนนิสิตศึกษาช่วยงานห้องสมุด เมื่อได้ทราบว่าห้องสมุดใดมีนัก เรียนนิสิตนักศึกษาช่วยงานห้องสมุดและมีจำนวนเท่าใดแล้ว ผู้วิจัยจึงได้ส่งแบบสอบถามไปยังบรรณาธิการและนัก เรียนนิสิตนักศึกษาช่วยงานห้องสมุด เมื่อเดือน มกราคม ๒๕๑๔ โดยทางไปรษณีย์ ส่วนห้องสมุดที่อยู่ในเขตจังหวัดพระนคร ธนบุรี นครปฐม ชลบุรี ลพบุรี และพิษณุโลก ผู้วิจัยได้ไปส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง

ในการ เก็บรวบรวมแบบสอบถามผู้วิจัยได้ไปเก็บด้วยตนเองสำหรับห้องสมุดที่อยู่ในเขตจังหวัดพระนคร และธนบุรี นอกนั้นได้ให้บรรณาธิการและเพื่อนของผู้วิจัยได้ช่วยจัดการติดควมทวงถามและส่งคืนมาให้ทางไปรษณีย์ การได้รับแบบสอบถามคืนนี้ได้รับความร่วมมือจากบรรณาธิการและเพื่อน ๆ เป็นอย่างดี

วิธีวิเคราะห์คำตอบจากแบบสอบถาม

เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนแล้ว ผู้ศึกษาได้ดำเนินการ เป็นขั้น ๆ ดังนี้

ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ และคัดฉบับที่ไม่

สมบูรณ์ออก

หาความถี่ (Frequency) ของคะแนนทุกข้อกระทงของแบบสอบถาม

ทุกชุด

หาร้อยละของบางรายการและบางปัญหาในแบบสอบถาม

หารฐานนิยม (Mode) ของข้อปัญหา

สำหรับข้อมูลที่ เป็นมาตราส่วนประมาณค่าจัดกระทำตามลำดับดังนี้

- กำหนดค่า (Weight) ของค่าตอบเป็นตัวเลขลาวคือ
เห็นควยมากที่สุด ปฏิบัติมากที่สุด หรือมีปัญหามากที่สุดมีค่า ๕
- เห็นควยมาก ปฏิบัติมาก หรือมีปัญหามาก มีค่า ๔
- เห็นควยปานกลาง ปฏิบัติปานกลางหรือมีปัญหาลานกลางมีค่า ๓
- เห็นควยน้อย ปฏิบัติน้อยหรือมีปัญหาน้อย มีค่า ๒
- ไม่เห็นควย ปฏิบัติน้อยที่สุด หรือไม่มีปัญหาเลย มีค่า ๑

ต่อจากนั้นพิจารณาความถี่ของค่าตอบในแต่ละขอ แล้วคำนวณตัวกลาง เลขคณิตที่เรียกว่า

Grand Mean หรือ Overall Mean^๗ ตามสูตรการหา Weighted Mean ดังนี้

$$WM = \frac{\sum Wx}{\sum W}$$

เมื่อ WM = ค่าของ Weighted Mean
 w = ค่า Weight ซึ่งถือเอาความถี่ในแต่ละ Column
 x = ค่าความสำคัญของปัญหา

นำข้อมูลที่เกี่ยวกับความคิด เห็น เพิ่มเติมของบรรณารักษ์และนัก เรียนนิสิตนักศึกษาช่วยงาน หองสมุดที่ให้อบโดย เสร้มาสรุปเฉพาะประเด็นสำคัญ

ทำการสัมภาษณ์บรรณารักษ์และนัก เรียนนิสิตนักศึกษาช่วยงาน หองสมุด เพื่อให้แบบสอบถาม ที่ได้รับคืนมานั้นสมบูรณ์ และจากการไปสัมภาษณ์ยังได้ทำการสัง เกตการกรทำงานของนัก เรียนนิสิต นักศึกษาช่วยงาน หองสมุดควย

^๗ Quinn McNemar, Psychological statistics, (4th ed.; New York: John Wiley & Sons, Inc., 1969), p. 18.

^๘ J.P. Guilford, Fundamental statistics in psychology and education, (4th ed.; New York: McGraw-Hill, 1965), p. 63.